

Grönare Stockholm, verksamhet 2024

Bakgrund

Kommunfullmäktige antog i februari 2017 (utl. 2017:30, dnr 171-1292/2016) Grönare Stockholm, riktlinjer för planering, genomförande och förvaltning av stadens parker och naturområden. Riktlinjerna syftar till att stärka stadens gröna kvaliteter, utveckla det offentliga rummet och tydliggöra organisation och ansvar för stadens parker och gröna rum.

För att genomföra intentionerna med Grönare Stockholm utsåg stadsledningskontoret en strategisk samordningsgrupp (SSGS). Gruppen sammankallas och leds av stadsträdgårdsmästaren.

Gruppen består av representanter från stadsbyggnadskontoret, miljöförvaltningen, exploateringskontoret, fastighetskontoret och stadsdelsförvaltningarna Norrmalm, Enskede-Årsta-Vantör och Bromma. De deltagande stadsdelsförvaltningarna utgör ombud för samtliga stadsdelar i arbetet.

I samband med beslutet utökades trafiknämndens investeringsbudget med 300 mnkr under åren 2017-2019, med avsikt att genomföra satsningar i de sju stadsdelar som då utpekades som särskilt prioriterade i stadens arbete med lokala utvecklingsprogram.

Grönare Stockholm etapp 1

Trafiknämnden beslutade i april 2017 (dnr T2017-00093) om respektive utrednings-, inriktnings- och genomförandebeslut för 14 projekt som utgör etapp ett av trafiknämndens genomförande av Grönare Stockholm. En kort beskrivning av samtliga projekt inom Grönare Stockholm, etapp 1-5, återfinns i tabellen i slutet av dokumentet.

Grönare Stockholm etapp 2

I samband med etapp 2 hade staden ambitionen att investeringsverksamheten inom ramen för Grönare Stockholm skulle passa in i stadsdelarnas pågående arbete med lokala utvecklingsprogram. Med anledning av det anmodade trafikkontoret de sju prioriterade stadsdelsförvaltningarna att inkomma med

projektidéer för de fortsatta investeringarna inom Grönare Stockholm. Projektidéerna bedömdes och utvärderades av den strategiska samordningsgruppen utifrån följande kriterier:

- Nyttan för många
- Stärka gröna kopplingar och samband
- Bidra till klimatanpassning
- Utveckla ekologiska värden
- Ökad trygghet, ökad attraktivitet
- Koppling till LUP-arbete och LUP-områden
- Investeringsåtgärder, inte driftåtgärder
- Inga insatser i naturreservat
- Tillmötesgå stadsdelsförvaltningarnas egna prioriteringar
- Insatsen ska kunna genomföras utan planändring

Med utgångspunkt i ovanstående kriterier rekommenderade den strategiska samordningsgruppen att 11 projekt skulle finansieras. Trafiknämnden beslutade den 23 november 2017 (dnr T2017-00093) om inriktning för 11 investeringsprojekt i enlighet med rekommendationen. En kort beskrivning av samtliga projekt inom Grönare Stockholm återfinns i tabellen i slutet av dokumentet.

Ettapp 3

Stadens gröna samband och ekologiska värden ska utvecklas med hjälp av Grönare Stockholms investeringsverksamhet. Med utgångspunkten att komplettera de tidigare beslutade investeringsprojekten identifierade den strategiska samordningsgruppen för Grönare Stockholm behov av särskilda satsningar inom stadens gröna samband och vissa biotoper som är centrala för utvecklingen av den biologiska mångfalden.

I arbetet med stadens nya översiktsplan togs ett underlagsmaterial fram som identifierade 33 platser i behov av utveckling och förstärkning. Ytterligare prioritering av dessa gjordes genom att bedöma varje plats utifrån följande kriterier:

- Pågår exploatering där området/platsen ingår?
- Är området/platsen utpekad i stadens översiktsplan (ÖP) som regionalt betydelsefull grön infrastruktur?
- Är området/platsen utpekad i ÖP som ett samband av strategisk vikt för att uppnå en sammanhängande stad?
- Gynnar insatsen många invånare?

Med utgångspunkt i ovanstående kriterier föreslog den strategiska utvärderingsgruppen att finansiera sju projekt. Trafiknämnden

beslutade den 6 maj 2018 (dnr T2017-00093) om inriktning för sju investeringsprojekt i enlighet med förslaget.

Ettapp 4

I kommunfullmäktiges budget för 2022 fick kontoret i uppdrag att fortsätta den särskilda investeringsverksamheten inom Grönare Stockholm. Kontorets investeringsmedel utökades också med 280 mnkr åren 2022 till 2025. Investeringsverksamheten mellan 2022-2025 har kallats Grönare Stockholm ettapp 4.

Våren 2021 antog trafiknämnden ett utredningsärende med de kriterier som ska utvecklas via de projekt som finansieras genom Grönare Stockholm ettapp 4. I ärendet beskrivs också den multikriterieanalys av kriterierna 1-3 som ska ligga till grund för val av platser där insatser ska göras. Enligt beslutet gäller följande rangordnade kriterier för val av nya projekt inom ettapp 4:

1. Gröna samband och biologisk mångfald
2. Skyfallsproblematik
3. Värmeöar i urbana miljöer
4. Platsbrist, mångfunktionella ytor och platser
5. Buller
6. Otrygga platser

Under hösten 2021 genomfördes multikriterieanalysen på GIS-data som speglar kriterierna 1-3 ovan. Analysen resulterade i en lämplighetskarta som visar de platser där kriterierna sammanfaller och där investeringsinsatser är extra intressanta och effektiva.

Stadsdelsförvaltningarna, i samråd med trafikkontoret, formulerade sammanlagt 18 projektförslag. En bedömningsgrupp med utvalda experter inom bland annat skyfall, biologisk mångfald och gestaltning utvärderade förslagen. Nio projekt valdes ut för programarbete.

Under hösten 2023 har även fler mindre projekt på delegation initierats och genomförts inom ramen för grönare Stockholm. Projekten ligger i linje med Grönare Stockholms övergripande målsättning. Detta har gjorts för att kompensera för de större projektens längre tidplaner.

En kort beskrivning av samtliga projekt inom Grönare Stockholm återfinns i tabellen i slutet av dokumentet.

Under 2024 har två projekt inom etapp 4 färdigställts.

Etapp 5

Som underlag för nya projekt till etapp 5 har multikriterieanalysen uppdaterats med nya datakällor.

Stadsdelsförvaltningarna inkom våren 2023 med sammanlagt 21 projektförslag för ny etapp. Förslagen utvärderades av bedömningsgruppen och rangordnades av strategiska samordningsgruppen.

I kommunfullmäktiges budget för 2024 anges att trafiknämnden i samarbete med stadsdelsnämnderna ska påbörja en ny etapp av Grönare Stockholm med utgångspunkt i de tidigare urvalskriterierna samt med ett ökat fokus på social hållbarhet. Den utökade ramen på 280 mkr förlängdes samtidigt till 2026. Den nya etappen benämns som den femte inom grönare Stockholm.

De två högst rangordnade projekten av de 21 inlämnade projektet startade under hösten 2023. De bedömdes båda uppfylla det nya urvalskriteriet social hållbarhet.

För att finna fler lämpliga projekt med det nya urvalskriteriet social hållbarhet genomfördes ett förvaltningsövergripande arbete med att välja ut lämpliga projekt. Trafikkontoret bedömde att mindre projekt, det vill säga under delegationsbeloppsgränsen, skulle kunna färdigställas inför valet 2026 vilket sammanfaller med den tid vi hade kända medel i portföljen. I större projekt är tidsåtgången minst fyra år. Arbetet resulterade i en bruttolista med förslag på projekt att genomföra i etapp 5. Listan innehöll kvalitativa projekt utifrån Grönare Stockholm målsättningar. Alla stadsdelar fanns representerade med övervikt på projekt i Järva.

Projekten i förslagslistan har potential att bidra med åtgärder utifrån urvalskriterierna inom Grönare Stockholm. Ambitionen är att presentera mindre projektförslag som ändå har bredd/variation och representation från flertalet stadsdelar. Det kan handla om omvandling av hårdgjorda ytor till gröna och genomsläppliga ytor för att ta emot dagvatten. Men även trädplanteringar för att minska effekten av värmeö och att öka den biologiska mångfalden, förstärkning av gröna kopplingar och att mötesplatser i anslutning till viktiga gröna stråk förstärks med biologisk mångfald och vistelsevärden.

I kommunfullmäktiges budget för 2025 anges att trafikkontoret ska fortsätta arbetet med Grönare Stockholm. Budgeten är förlängd till 2027 men med något minskade medel. De innebär att pågående projekt får en förlängd tidplan för att inrymmas inom budget och att mindre föreslagna projekt kommer att kunna genomföras 2027.

Ekonomi

Som framgår av nedanstående tabell är utfallet för 2024 lägre än budget och prognos i tertialrapport 2.

Generellt beror detta på förseningar i projekten, bland annat har underlag till vissa nämndbeslut tagit längre tid än beräknat, vilket har lett till en långsammare framdrift.

Grönare Stockholm -nettoutgifter i mnkr	Budget 2024	Prognos T2 2024	Bokslut 2024	Avvikelse jmf med budget	Avvikelse jämf med T2
Delprojekt					
Bulleråtgärder Hagsåtra naturreservat	25,5	20,0	20,5	5,0	-0,5
Grönare Stockholm, budgetprojekt	14,7	-3,8	0,0	14,7	-3,8
Etapp 1-2	0,1	0,5	0,0	0,1	0,5
Etapp 3	0,0	0,5	0,3	-0,3	0,2
Grönare Stockholm - Etapp 4	19,3	20,9	16,7	2,6	4,2
Norra Agnegatan	1,9	0,3	0,3	1,6	0,0
Gribby pollinerarparken	11,4	12,6	7,7	3,7	4,9
Årstaskogen-Hemskogen	1,1	0,9	1,3	-0,2	-0,4
Örby-Bandhagen	1,9	2,2	2,3	-0,4	-0,1
Hagstråket, glaciser pilotstudie	0,3	0,8	0,9	-0,6	-0,1
Ådalen, klimatanpassning	1,0	1,8	1,5	-0,5	0,3
Trudelutten, naturlekplats	1,8	2,0	1,8	0,0	0,2
Höglandstorget	0,0	0,3	0,0	0,0	0,3
Borgfjordsgatan, växtbäddar	0,0	0,2	0,2	-0,2	0,0
Kerstin Hesselgrens park	0,0	-0,2	0,7	-0,7	-0,9
Grönare Stockholm - Etapp 5	0,0	4,7	4,2	-4,2	0,5
Vårflodsparken	0,0	1,0	1,1	-1,1	-0,1
Hinderstorpsparken	0,0	1,7	1,0	-1,0	0,7
Valhallavägen, Fältöversten	0,0	2,0	2,1	-2,1	-0,1
Övriga projekt	0,3	2,2	1,1	-0,8	1,1
Tenstadalen, Grönytor	0,3	0,4	0,4	-0,1	0,0
Grönare Sthlm Kommunikationsinsatser, utjämningspost m.m.	0,0	1,8	0,7	-0,7	1,1
Totalt	60,0	45,0	42,8	17,2	2,2

Nedanstående tabell visar verksamhetsutfallet för respektive delprojekt inom Grönare Stockholm.

Projekt etapp 1	Plats	Åtgärd
Skärholmen sdf	Skärholmen/ Bodholmsgången	<i>Genomfört.</i> Upprustning av gången har skapat gröna värden och ökat attraktiviteten, invigd våren 2018.
Skärholmen sdf	Vårbergstoppen	<i>Genomfört.</i> En stor stadspark med hög kvalitet har anlagts. Konstverket ”This too shall pass” invigdes hösten 2024.
Skärholmen sdf	Bredäng/Gröna stugan.	<i>Genomfört.</i> Upprustning av temapark med lekplats, invigd sensommaren 2018.
Farsta sdf	Fagersjö–Farsta, strandpromenad längs Magelungen.	<i>Genomfört.</i> Rekreationsstråk knyter ihop stadsdelarna Fagersjö och Farsta. Stråket skapar samband och tillgängliga naturvärden.
Skarpnäck sdf	Flatenbadet, entrén	<i>Genomfört.</i> Upprustning, tillgänglighetsanpassning och växtbäddar för omhändertagande av dagvatten. Invigd våren 2019.
Enskede-Årsta- Vantör sdf	Högdalen/Bandängen	<i>Genomfört.</i> Park med lekpark och vattenlek. Färdigställd 2020.

Projekt etapp 1	Plats	Åtgärd
Enskede-Årsta-Vantör sdf	Östberga/Backen	<i>Genomfört.</i> Upprustningen har omfattat bl.a. toalett, plaskdamm, lek för barn i olika åldrar. Projektet har samordnats med angränsande DP och blivande förskola.
Hässelby-Vällingby sdf	Hässelby torg	<i>Genomfört.</i> Öka attraktionskraften som offentligt rum på torget med fokus på trygghet och attraktivitet. Etapp 3 (av 3) avslutas tidigt 2022.
Hässelby-Vällingby sdf	Ormångstorget	<i>Genomfört.</i> Öka attraktionskraften som offentligt rum på torget med fokus på trygghet och attraktivitet.
Hässelby-Vällingby sdf	Vällingby/Solursparken	<i>Genomfört.</i> Upprustning av centrumnära park, bl.a. ytor för skyfallshantering och växtbäddsrenovering inom riksintresset Vällingby.
Spånga-Tensta sdf	Tenstagången, Tenstaplan, Taxingeplan	<i>Genomfört.</i> Öka områdets attraktionskraft med fokus på trygghet och attraktivitet som offentligt rum, lyfta fram kulturhistoriska värden.
Spånga-Tensta sdf	Gullingeparken, centrala Tensta	<i>Genomfört.</i> Öka områdets attraktionskraft med fokus på trygghet och attraktivitet som offentligt rum, lyfta fram kulturhistoriska värden.
Rinkeby-Kista sdf	N Rinkebygången	<i>Genomfört.</i> Omdaning av gångstråk norr om Rinkeby centrum till ett välfungerande offentligt rum med gröna värden. Avslutas tidigt 2022.

Projekt etapp 1	Plats	Åtgärd
Rinkeby-Kista sdf	Husbys gräns mot Järvafältet	<i>Genomfört.</i> Utveckling av bostadsnära grönytor i samband med planerad nybebyggelse.

Projekt etapp 2	Plats	Åtgärd
Skärholmen sdf	Vårberg, Skärholmen, Sätra, Bredäng	<i>Genomfört.</i> Stadsodling i fyra centrum, investering för att möjliggöra fortlöpande drift av sdf.
Skärholmen sdf	Vårberg C, parken Vårgården	<i>Genomfört.</i> Upprustning av centralt parkområde.
Farsta sdf	Fagersjö/Måsen	<i>Genomfört.</i> Parken utvecklas till aktivitetspark.
Enskede-Årsta-Vantör sdf	Hagsätra/Hagdalen	<i>Genomfört.</i> Utveckling av stadsdelsparken Hagdalen.
Enskede-Årsta-Vantör sdf	Flera centrala platser	<i>Genomfört.</i> Stadsodling i flera centrum, investering för att möjliggöra fortlöpande drift av sdf.
Enskede-Årsta-Vantör sdf	Högdalen, Hagsätra, Östberga,	<i>Genomfört.</i> Utbyte och komplettering av träd.

Projekt etapp 2	Plats	Åtgärd
Hässelby-Vällingby sdf	Stråket mellan Hässelby torg-Ormängstorget	<i>Genomfört.</i> Stråket utvecklas till en attraktiv park med konstnärlig utsmyckning som förbinder två torg.
Spånga-Tensta sdf	Hidingehöjden	<i>Genomfört.</i> Skapa stadsdelspark med höga sociala värden. Projekt under 5 mnkr, ej beslut i trafiknämnden.
Spånga-Tensta sdf	Tenstadalen	<i>Genomfört.</i> Utveckla ekologiska värden, dagvattenmagasin, spontanidrott m.m.
Rinkeby-Kista sdf	Rinkeby N stadspark	<i>Genomfört.</i> Utveckla sociala och gröna värden med trygghetsaspekter.
Rinkeby-Kista sdf	Grönt kulturstråk Husby C-Husby gård	<i>Genomfört.</i> Utveckla grönt kulturstråk mellan Husby C och Husby Gård i samarbete med Kulturförvaltningen.

Projekt etapp 3	Plats	Åtgärd
Hässelby-Vällingby sdf	Grimsta naturreservat/Räcksta träsk	<i>Genomfört.</i> Förstärka ekologiska värden m.a.p. våtmarkssamband Mälaren-Kyrksjön genom groddammar och övervintringslokaler. Färdigställdes hösten 2022.
Bromma sdf	Riksby	<i>Genomförande avbrutet.</i> Utveckling av övervintringslokaler och groddamm. Förutsättningarna förändrades i sent skede av projektering p.g.a. närliggande exploateringsprojekt vilket medförde att projektet inte kunde genomföras.
Skärholmen sdf	Vårberg	<i>Genomfört.</i> Förstärka regionalt ek-samband genom friställning, veteranisering, nyplantering m.m. Färdigställdes hösten 2022.
Enskede-Årsta-Vantör sdf	Hagsätraskogen-Rågsveds friområde	<i>Genomfört.</i> Förstärka regionalt ek-samband genom friställning, veteranisering, nyplantering m.m. Färdigställdes hösten 2022.
Enskede-Årsta-Vantör sdf	Rågsveds friområde-Fagersjöskogen	<i>Genomfört.</i> Förstärka regionalt ek-samband genom friställning, veteranisering, nyplantering m.m. Färdigställdes hösten 2022.
Farsta sdf	Magelungen-Drevviken	<i>Genomfört.</i> Förstärka groddjurssamband med grodtunnel under Perstorpsvägen, omkringliggande vägprojekt avslutas under våren 2022.
Farsta sdf	Larsboda-Sköndal	<i>Genomfört.</i> Förstärka regionalt ek-samband genom friställning, veteranisering, nyplantering m.m. Färdigställdes hösten 2022.

Projekt etapp 4	Plats	Åtgärd
Järva sdf	Naturlekplats Trudelutten, Kista gränsen mot Järvafältet	<i>Genomförandeskede.</i> Välbesökt lekplats där biologisk mångfald och dagvatten/skyfallshantering utvecklas i kombination med lekytor. Välbesökt dialogmöte genomfört i parken och med närliggande förskolor. Bygghandling pågår.
Järva sdf	Gribby, pollinerarparken, Spånga villastad	<i>Genomförandeskede.</i> Befintlig park utvecklas med avseende på biologisk mångfald och dagvatten/skyfall. Parken planerar att invigas våren 2025.
Järva sdf	Hagstråket, pilotstudier glaciser, centrala Tensta	<i>Genomfört.</i> Pilotprojekt som omvandlar hårdgjorda slänter/glaciser och närliggande ytor till ytor för infiltration och utvecklad biologisk mångfald med växter, växtbäddar och träd. Projektet öppnade 2024.
Hässelby-Vällingby sdf	Klimatanpassning parkstråket Ådalen, Vällingby	<i>Genomförandeskede.</i> Tidstypisk dalstråxspark utvecklas med avseende på skyfallsåtgärder, biologisk mångfald och vistelsevärden i enlighet med ursprunglig gestaltning. Bygghandling pågår under 2025.
Norra innerstaden sdf	Grönare Norra Agnegatan, Kungsholmen	<i>Genomförande avbrutet.</i> Kvartersgatan görs om till grön gata med skyfalls/dagvattenåtgärder, biologisk mångfald och vistelsevärden. Projektet bedömdes mindre prioriterat och avbröts efter programskedet.

Projekt etapp 4	Plats	Åtgärd
Norra innerstaden sdf	Valhallavägen mot Roslagstull	<i>Genomförande avbrutet.</i> Utveckling av parkstråk m.a.p. dagvatten/skyfall, biologisk mångfald och vistelsevärden. December -22 besked att Sbk återupptar DP-arbete vilket förhindrar projektets genomförande.
Norra innerstaden sdf	Valhallavägen mittallé etapp 1, Stadion	<i>Genomförande avbrutet.</i> Skyfalls- och dagvattenåtgärder och utveckling av biologisk mångfald genom bl.a. växtbäddar och grönytor.
EÅV sdf	Förstärkning grönstruktur Årstaskogen-Hemskogen	<i>Genomförandeskede.</i> Utveckling av grönt stråk med avseende på främst biologisk mångfald. Bygghandling pågår.
EÅV sdf	Förstärkning grönstruktur Örby-Bandhagen	<i>Genomförandeskede.</i> Utveckling av grönt stråk med avseende på biologisk mångfald och dagvatten/skyfall. Bygghandling pågår.
EÅV sdf	Grön bullerskärm Hagsätra	<i>Genomfört.</i> Grön bullerskärm som skydd för naturreservatet Hagsätraskogen. Genomfört och överlämnat till stadsdelen 2024.

Projekt etapp 5	Plats	Åtgärd
Järva sdf	Hinderstorpsparken, Rinkeby	<i>Programskede.</i> Utveckling av befintlig parklek i anslutning till Järvafältet. Parken ska knytas tydligare till Järvafältet.
Enskede Årsta Vantör sdf	Vårflodsparken, Enskede	<i>Programskede.</i> Utveckling av kulturhistoriskt viktig park. Fokus på skyfall/ dagvatten och biologisk mångfald.